

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (toinen jaosto)

12 päivänä tammikuuta 2023*

Ennakkoratkaisupyyntö – Direktiivi (EU) 2015/2302 – 14 artiklan 1 kohta – Matkapaketit ja yhdistetyt matkajärjestelyt – Matkapakettisopimuksen täyttäminen – Asianomaisen matkanjärjestäjän vastuu – Toimenpiteet tartuntataudin maailmanlaajuisen leviämisen estämiseksi – Covid-19-pandemia – Matkakohteessa, asiaomaisen matkustajan asuinpaikassa ja muissa maissa toteutetut rajoitukset – Matkapaketin perusteella suoritettujen palvelujen sopimuksenvastaisuus – Asianmukainen alennus matkapaketin hinnasta

Asiassa C-396/21,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka Landgericht München I (alueellinen alioikeus, München I, Saksa) on esittänyt 18.5.2021 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 29.6.2021, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

KT ja

NS

vastaan

FTI Touristik GmbH,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja A. Prechal (esittelevä tuomari), M. L. Arastey Sahún, F. Biltgen, N. Wahl ja J. Passer,

julkisasiamies: L. Medina,

kirjaaja: yksikönpäällikkö D. Dittert,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 1.6.2022 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- Tšekin hallitus, asiamiehinään S. Šindelková, M. Smolek ja J. Vlácil,
- Ranskan hallitus, asiamiehinään A. Daniel ja A. Ferrand,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

- Suomen hallitus, asiamiehenään H. Leppo,
- Euroopan komissio, asiamiehinään B.-R. Killmann, I. Rubene ja C. Valero,

kuultuaan julkisasiamiehen 15.9.2022 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,
on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee matkapaketeista ja yhdistetyistä matkajärjestelyistä sekä asetuksen (EY) N:o 2006/2004 ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/83/EU muuttamisesta ja neuvoston direktiivin 90/314/ETY kumoamisesta 25.11.2015 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2015/2302 (EUVL 2015, L 326, s. 1) 14 artiklan 1 kohdan tulkintaa.
- 2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat yhtäältä kaksi matkustajaa eli KT ja NS (jäljempänä pääasian valittajat) ja toisaalta matkanjärjestäjä FTI Touristik GmbH ja joka koskee vaatimusta matkapaketin hinnan alentamisesta näiden kahden matkustajan matkakohteessa Covid-19-pandemian leviämisen torjumiseksi asetettujen rajoitusten ja heidän ennenaikaisen lähtöpaikkaansa palaamisen vuoksi.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

- 3 Direktiivin 2015/2302 johdanto-osan 31 ja 34 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:
”(31) Matkustajien olisi myös voitava purkaa matkapakettisopimus asianmukaisen ja perustellun peruutusmaksun maksamista vastaan milloin tahansa ennen matkapaketin alkamista ottaen huomioon odotetut kustannussäästöt sekä matkapalvelujen vaihtoehtoisesta käytöstä saadut tulot. Heillä olisi myös oltava oikeus purkaa matkapakettisopimus peruutusmaksua suorittamatta, jos väistämättömät ja poikkeukselliset olosuhteet vaikuttavat merkittävästi matkapaketin toteuttamiseen. Tällaisiin olosuhteisiin voivat kuulua esimerkiksi sota, muut vakavat turvallisuusongelmat kuten terrorismi, merkittävät riskit ihmisten terveydelle kuten vakavan taudin esiintyminen matkakohteessa tai luonnonkatastrofit kuten tulvat, maanjäristykset tai sääolosuhteet, jotka tekevät mahdottomaksi matkapakettisopimuksessa määritetyn turvallisen matkustamisen kohteeseen.
– –
(34) On aiheellista antaa oikeussuojakeinoja koskevia erityisiä sääntöjä matkapakettisopimuksen toteuttamisessa tapahtuvien vaatimustenmukaisuuden laiminlyöntien varalta. Matkustajalla olisi oltava oikeus siihen, että ongelmat ratkaistaan, ja jos merkittävää osaa matkapakettisopimukseen sisältyvistä matkapalveluista ei voida suorittaa, matkustajalle olisi tarjottava sopivia vaihtoehtoisia järjestelyjä. Jos matkanjärjestäjä ei korjaa vaatimustenmukaisuuden laiminlyöntiä matkustajan asettamassa kohtuullisessa määräajassa, matkustajan olisi voitava tehdä se itse ja vaatia korvausta tarpeellisista

kuluista. Tietyissä tapauksissa ei olisi oltava tarpeen asettaa määräaika, erityisesti jos vaaditaan välitöntä korjaamista. Tämä koskisi esimerkiksi tilanteita, joissa matkustajan on matkanjärjestäjän tarjoaman linja-autokuljetuksen viivästymisen vuoksi otettava taksi ehtiäkseen ajoissa lennolle. Matkustajilla olisi oltava oikeus myös hinnanalennukseen, matkapakettisopimuksen purkamiseen ja/tai vahingonkorvaukseen. Korvauksen olisi katettava myös aineettomat vahingot, kuten korvaus matka- tai lomautinnon menetyksestä sillä perusteella, että asianomaisten matkapalvelujen suorittamisessa on ilmennyt merkittäviä ongelmia. Matkustaja olisi velvoitettava ilmoittamaan matkanjärjestäjälle ilman tarpeetonta viivytystä matkapakettisopimukseen sisältyvän matkapalvelun toteuttamisessa havaitsemastaan vaatimustenmukaisuuden laiminlyönnistä, ottaen huomioon tapauksen olosuhteet. Tämän velvollisuuden noudattamatta jättäminen olisi otettava huomioon määritettäessä asianmukaista hinnanalennusta tai vahingonkorvausta, jos se olisi vältetty tai sitä olisi pienennetty tällaisen ilmoituksen tekemisellä.”

4 Kyseisen direktiivin 1 artiklassa, jonka otsikko on ”Kohde”, säädetään seuraavaa:

”Tämän direktiivin tarkoituksena on edistää sisämarkkinoiden moitteetonta toimintaa ja saavuttaa kuluttajansuojan korkea ja mahdollisimman yhtenäinen taso lähentämällä jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten tiettyjä osia, jotka koskevat matkustajien ja elinkeinonharjoittajien välisiä matkapaketteja ja yhdistettyjä matkajärjestelyjä koskevia sopimuksia.”

5 Mainitun direktiivin 3 artiklassa, jonka otsikko on ”Määritelmät”, säädetään seuraavaa:

”Tässä direktiivissä tarkoitetaan

--

12) ’väistämättömillä ja poikkeuksellisilla olosuhteilla’ tilannetta, johon tällaiseen tilanteeseen vetoava osapuoli ei voi vaikuttaa ja jonka seurauksia ei olisi voitu välttää, vaikka kaikki kohtuulliset toimenpiteet olisi toteutettu;

13) ’vaatimustenmukaisuuden laiminlyönnillä’ matkapakettiin sisältyvien matkapalvelujen suorittamatta jättämistä tai virheellistä suorittamista;

--”

6 Saman direktiivin 13 artiklassa, jonka otsikko on ”Vastuu matkapaketin toteuttamisesta”, säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että matkanjärjestäjä on vastuussa matkapakettisopimukseen sisältyvien matkapalvelujen toteuttamisesta riippumatta siitä, suorittavatko matkanjärjestäjä itse vai muut matkapalvelun tarjoajat nämä palvelut.

--

2. Matkustajan on ilmoitettava matkanjärjestäjälle tapauksen olosuhteet huomioiden ilman aiheutonta viivytystä matkapakettisopimukseen sisältyvän matkapalvelun toteuttamisessa havaitsemastaan mistä hyvänsä vaatimustenmukaisuuden laiminlyönnistä.

3. Jos jotakin matkapalvelua ei suoriteta matkapakettisopimuksen mukaisesti, matkanjärjestäjän on korjattava vaatimustenmukaisuuden laiminlyönti, paitsi jos:

- a) se on mahdotonta; tai
- b) se aiheuttaa kohtuuttomia kustannuksia ottaen huomioon vaatimustenmukaisuuden laiminlyönnin laajuus ja kyseessä olevien matkapalvelujen arvo.

Jos matkanjärjestäjä ei tämän kohdan ensimmäisen alakohdan a tai b alakohdan mukaisesti korjaa vaatimustenmukaisuuden laiminlyöntiä, sovelletaan 14 artiklaa.

– –”

- 7 Direktiivin 2015/2302 14 artiklassa, jonka otsikko on ”Hinnanalennus ja vahingonkorvaus”, säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että matkustajalla on oikeus asianmukaiseen hinnanalennukseen minkä hyvänsä sellaisen ajanjakson osalta, jota vaatimustenmukaisuuden laiminlyönti koskee, jollei matkanjärjestäjä näytä toteen, että vaatimustenmukaisuuden laiminlyönti johtuu matkustajasta.

2. Matkustajalla on oikeus saada matkanjärjestäjältä asianmukainen korvaus kaikista vahingoista, joita hänelle aiheutuu vaatimustenmukaisuuden laiminlyönnin vuoksi. Korvaus on suoritettava ilman aiheetonta viivytystä.

3. Matkustajalla ei ole oikeutta vahingonkorvaukseen, jos matkanjärjestäjä osoittaa, että vaatimustenmukaisuuden laiminlyönti

- a) johtuu matkustajasta;
- b) johtuu kolmannelta osapuolelta, jolla ei ole yhteyttä matkapakettisopimukseen sisältyvien matkapalvelujen suorittamiseen, ja on ennalta arvaamaton tai väistämätön; tai
- c) johtuu väistämättömistä ja poikkeuksellisista olosuhteista.

– –”

Saksan oikeus

- 8 Saksan siviililain (Bürgerliches Gesetzbuch, jäljempänä BGB) 651i §:ssä säädetään seuraavaa:

”(1) Matkanjärjestäjän on huolehdittava matkustajaan nähden siitä, että matkapaketti toteutetaan ilman matkassa olevia puutteita.

(2) Matkapaketissa ei ole puutteita, jos se on ominaisuuksiltaan sovitun mukainen. Jos ominaisuuksista ei ole sovittu, matkapaketti on virheetön,

1. jos matkapaketti soveltuu sopimuksessa edellytettyyn käyttötarkoitukseen tai

2. jos matkapaketti soveltuu tavanomaiseen käyttötarkoitukseen ja matkapaketin ominaisuudet vastaavat samantyyppisten matkapakettien tavanomaisia ominaisuuksia, joita matkustaja voi matkapaketin tyyppin mukaisesti odottaa.

Matkassa on puute myös silloin, kun matkanjärjestäjä ei huolehdi matkapalvelujen suorittamisesta tai huolehtii niistä kohtuuttoman viivästyksen jälkeen.

- (3) Jos matkapaketissa on puutteita, matkustaja voi seuraavissa säännöksissä olevien edellytysten täytyessä ja jollei toisin säädetä

--

6. vaatia matkan hinnanalennuksesta (651m §) seuraavia oikeuksiaan --

--”

- 9 BGB:n 651m §:ssä säädetään seuraavaa:

”Matkan hintaa alennetaan matkassa olevan puutteen kestoajalta. Hinnanalennuksessa matkan hintaa on alennettava sen arvon, joka virheettömällä matkapaketilla olisi sopimuksen tekemisen aikaan ollut, ja todellisen arvon välisen suhteen mukaan. Vähennys on tarvittaessa määritettävä arvioimalla.”

Pääasian oikeudenkäynti ja ennakkoratkaisukysymys

- 10 Pääasian valittajat ostivat 30.12.2019 FTI Touristikilta matkapaketin, joka sisälsi yhtäältä Saksan ja Gran Canarian (Espanja) välisen meno-paluulennon ja toisaalta kyseisellä saarella oleskelun 13.–27.3.2020. Pääasian valittajat pääsivät lähtemään määräpaikkaansa suunnitellulla tavalla.
- 11 Espanjan viranomaiset toteuttivat kuitenkin 15.3.2020 koko Espanjan alueella toimenpiteitä Covid-19-pandemian leviämisen estämiseksi, minkä vuoksi muun muassa Gran Canarian rannat suljettiin ja saarelle määrättiin ulkonaliikkumiskielto. Hotellissa, jossa pääasian valittajat asuivat, asiakkaiden sallittiin tämän vuoksi poistua huoneestaan ainoastaan ruokailua varten, mutta pääsy uima-altaisiin ja lepotuoleihin kiellettiin ja viihdeohjelmatoiminta lopetettiin kokonaisuudessaan. Pääasian valittajille ilmoitettiin 18.3.2020, että heidän oli oltava valmiit lähtemään kyseiseltä saarelta milloin tahansa, ja kaksi päivää myöhemmin he joutuivat palaamaan Saksaan.
- 12 Pääasian valittajat vaativat palattuaan FTI Touristikia myöntämään heille valmismatkansa hinnasta 70 prosentin eli 1 0108,50 euron alennuksen. FTI Touristik kieltäytyi myöntämästä heille tätä hinnanalennusta katsoen, että kyse on ”elämään kuuluvasta yleisestä riskistä”, josta sen ei voida katsoa olevan vastuussa. Tämän kieltäytymisen jälkeen pääasian valittajat nostivat Amtsgericht Münchenissä (Münchenin alioikeus, Saksa) kanteen saadakseen mainitun hinnanalennuksen.
- 13 Kyseinen tuomioistuin hylkäsi kanteen 26.11.2020 antamallaan tuomiolla, koska se katsoi, että Espanjan viranomaisten toteuttamat toimenpiteet Covid-19-pandemian leviämisen estämiseksi olivat toimenpiteitä pääasian valittajien terveyden suojelemiseksi ja että tällainen suojeleminen ei voinut johtaa siihen, että heidän valmismatkassaan on ”puutteita” BGB:n 651i §:ssä tarkoitettulla tavalla. Kyseinen tuomioistuin korostaa tältä osin, että sen hotellin pitäjien, jossa pääasian valittajat oleskelivat, oli pakko toteuttaa toimenpiteitä asiakkaidensa suojelemiseksi.

- 14 Pääasian valittajat valittivat tästä ratkaisusta Landgericht München I:een (alueellinen tuomioistuin, München I, Saksa), joka on ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin. Kyseisen tuomioistuimen mukaan voidaan tosin katsoa, että matkapaketin järjestäjän voidaan katsoa olevan vastuussa, jos kyseiset matkapalvelut ovat puutteellisia terveydensuojelutoimenpiteiden soveltamisen vuoksi, kun otetaan huomioon kyseisen matkanjärjestäjän tuottamuksesta riippumaton vastuu, josta säädetään BGB:n 651i §:ssä. Pääasian valittajien matkan aikana oli kuitenkin toteutettu myös Saksassa samankaltaisia toimenpiteitä kuin ne, joihin Espanjan viranomaiset ryhtyivät Covid-19-pandemian leviämisen estämiseksi, joten heidän matkakohteessaan toteutettuja toimenpiteitä voitiin pitää ”tavanomaisina olosuhteina”, joiden toteuttamiseen oli päädytty koko Euroopassa tämän pandemian vuoksi, eikä tälle matkakohteelle ominaisina poikkeuksellisin olosuhteina.
- 15 Lisäksi ennakkoratkaisua pyytäneellä tuomioistuimella on epäilyjä siitä, voidaanko näin asetettujen rajoitusten katsoa olevan ”elämään kuuluva yleinen riski”, joka sulkee pois kyseisen matkapaketin matkanjärjestäjän vastuun. Se viittaa tältä osin Bundesgerichtshofin (liittovaltion ylin tuomioistuin, Saksa) tuomioon, jossa on katsottu muun muassa, että matkasta tehtyyn sopimukseen perustuvan vastuun rajoittaminen voi olla tarpeen niiden olosuhteiden takia, jotka ovat yksinomaan matkustajan henkilökohtaiseen piiriin kuuluvia olosuhteita tai joissa toteutuvat sellaiset riskit, joista matkustajan on myös jokapäiväisessä elämässä vastattava. Matkustajan olisi näin ollen vastattava ”elämään kuuluvien yleisten riskien” piiriin kuuluvaan toimintaan liittyvistä riskeistä tapauksissa, joissa asianomaisen matkanjärjestäjän syyksi ei voida lukea velvoitteen rikkomista tai muuta korvausvastuun aiheuttavaa tapahtumaa. Näin on silloin, kun matkapakettiin sisältyvistä matkapalveluista riippumattomista syistä matkustajalle sattuu onnettomuus lomapaikallaan, hän sairastuu tai joutuu rikoksen uhriksi tai hän ei jostakin muusta henkilökohtaisesta syystä enää voi käyttää matkapakettiin sisältyviä matkapalveluja.
- 16 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa vielä, että vaikka direktiivin 2015/2302 laatijat ovat sen johdanto-osan 31 perustelukappaleesta ilmenevin tavoin sisällyttäneet ”vakavan taudin esiintymi[sen] matkakohteessa” kyseisen direktiivin 12 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuihin ”väistämättömiin ja poikkeuksellisiin olosuhteisiin”, voidaan kuitenkin olettaa, etteivät direktiivin laatijat ole tarkoittaneet pandemiatilannetta.
- 17 Tässä tilanteessa Landgericht München I päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Pidetäänkö matkakohteessa esiintyvän infektioaudin johdosta määrättyjä rajoituksia direktiivin 2015/2302 14 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna sopimusestavastaisuutena myös silloin, kun infektioaudin maailmanlaajuisen leviämisen vuoksi sellaisia rajoituksia asetettiin sekä matkustajan asuinpaikassa että myös muissa maissa?”

Ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelu

- 18 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee kysymyksellään lähinnä, onko direktiivin 2015/2302 14 artiklan 1 kohtaa tulkittava siten, että matkustajalla on oikeus matkapakettinsa hinnan alennukseen silloin, kun matkapakettiin sisältyvien matkapalvelujen sopimusestavastaisuus johtuu rajoituksista, jotka kyseisen matkustajan matkakohteessa on asetettu tartuntataudin leviämisen estämiseksi, ja kun tällaisia rajoituksia on asetettu myös hänen asuinpaikassaan ja muissa maissa kyseisen taudin maailmanlaajuisen leviämisen vuoksi.

- 19 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan unionin oikeuden säännöksen tulkitsemisessa on otettava huomioon paitsi sen sanamuoto myös asiayhteys ja sillä säännöstöllä tavoitellut päämäärät, jonka osa säännös on, ja tarvittaessa sen syntyhistoria (tuomio 18.10.2022, IG Metall ja ver.di, C-677/20, EU:C:2022:800, 31 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 20 Ensinnäkin direktiivin 2015/2302 14 artiklan 1 kohdan sanamuodosta on todettava, että kyseisessä säännöksessä säädetään, että jäsenvaltioiden on varmistettava, että matkustajalla on oikeus asianmukaiseen hinnanalennukseen minkä hyvänsä sellaisen ajanjakson osalta, jota vaatimustenmukaisuuden laiminlyönti koskee, jollei matkanjärjestäjä näytä toteen, että vaatimustenmukaisuuden laiminlyönti johtuu matkustajasta.
- 21 Mainitun säännöksen sanamuodosta ilmenee siten, että matkustajan oikeus matkapaketin hinnan alennukseen edellyttää ainoastaan sitä, että suoritettut matkapalvelut eivät ole sopimuksen mukaisia. Direktiivin 2015/2302 3 artiklan 13 alakohdan mukaan ”vaatimustenmukaisuuden laiminlyönnillä” tarkoitetaan matkapakettiin sisältyvien matkapalvelujen suorittamatta jättämistä tai virheellistä suorittamista.
- 22 Tästä seuraa, että matkapalvelujen suorittamatta jättäminen tai virheellinen suorittaminen riittää siihen, että kyseessä olevalla matkustajalla on oikeus saada matkapaketin hintaa koskeva alennus matkapaketin hänelle myyneeltä matkanjärjestäjältä. Tässä yhteydessä ei ole merkitystä sopimuksenvastaisuuden syyllä tai varsinkaan sillä, voidaanko se lukea matkanjärjestäjän syyksi. Kuten julkisasiamies on myös todennut ratkaisuehdotuksensa 17 kohdassa, sopimuksenvastaisuuden toteaminen on objektiivinen siinä mielessä, että se edellyttää ainoastaan asianomaisen matkustajan matkapakettiin sisältyvien palvelujen ja hänelle tosiasiallisesti suoritettujen palvelujen vertailua.
- 23 Samassa säännöksessä säädetään sen sanamuodon mukaan vain yhdestä poikkeuksesta pakettimatkan matkustajan tähän oikeuteen, nimittäin siinä tapauksessa, kun sopimuksenvastaisuus on luettava matkustajan syyksi. Kun otetaan huomioon tämän poikkeuksen selkeä merkitys ja se, että kaikkia poikkeuksia on tulkittava suppeasti, kyseinen poikkeus ei voi koskea muita tilanteita kuin niitä, joissa sopimuksenvastaisuus voidaan lukea kyseisen matkustajan syyksi.
- 24 Direktiivin 2015/2302 14 artiklan 1 kohdan sanamuodon mukaisesta tulkinnasta seuraa näin ollen, että matkapakettiin sisältyvien matkapalvelujen suorittamatta jättäminen tai virheellinen suorittaminen antaa kyseiselle matkustajalle oikeuden hinnanalennukseen kaikissa olosuhteissa, paitsi jos tämä suorittamatta jättäminen tai virheellinen suorittaminen voidaan lukea matkustajan syyksi. Se, että näiden matkapalvelujen sopimuksenvastaisuus voidaan lukea matkanjärjestäjän tai muiden henkilöiden kuin mainitun matkustajan syyksi, tai se, että se johtuu olosuhteista, jotka eivät ole kyseisen matkanjärjestäjän hallittavissa, kuten direktiivin 2015/2302 3 artiklan 12 alakohdassa tarkoitettut poikkeukselliset ja väistämättömät olosuhteet, ei näin ollen vaikuta siihen, onko matkustajalla oikeus hinnanalennukseen.
- 25 Toiseksi asiayhteydestä, johon direktiivin 2015/2302 14 artiklan 1 kohta kuuluu, on huomattava, että tämä säännös on osa pakettimatkojen järjestäjien sopimukseen perustuvan vastuun yhdenmukaistettua järjestelmää, joka on toteutettu kyseisen direktiivin 13 ja 14 artiklassa, jotka kuuluvat direktiivin IV lukuun, jonka otsikko on ”Matkapaketin toteuttaminen”. Tälle vastuujärjestelmälle on ominaista asianomaisen matkanjärjestäjän tuottamuksesta riippumaton vastuu ja niiden tapausten tyhjentävä määrittely, joissa matkanjärjestäjä voi vapautua vastuusta.

- 26 Mainitun direktiivin 13 artiklan, jonka otsikko on ”Vastuu matkapaketin toteuttamisesta”, 1 kohdassa nimittäin säädetään, että jäsenvaltioiden on varmistettava, että matkanjärjestäjä on vastuussa matkapakettisopimukseen sisältyvien matkapalvelujen toteuttamisesta riippumatta siitä, suorittavatko matkanjärjestäjä itse vai muut matkapalvelun tarjoajat nämä palvelut. Kyseisen artiklan 3 kohdassa säädetään, että jos jotakin näistä palveluista ei suoriteta matkapakettisopimuksen mukaisesti, mainitun matkanjärjestäjän on lähtökohtaisesti korjattava laiminlyönti, ja tilanteissa, joissa matkanjärjestäjä ei voi korjata tilannetta, sovelletaan saman direktiivin 14 artiklaa.
- 27 Direktiivin 2015/2302 14 artiklassa, jonka otsikko on ”Hinnanalennus ja vahingonkorvaus”, annetaan asianomaiselle matkustajalle paitsi kyseisen artiklan 1 kohdassa säädetty oikeus hinnanalennukseen myös kyseisen artiklan 2 ja 3 kohdassa määritelty oikeus vahingonkorvaukseen, joka on erillinen hänen oikeudestaan hinnanalennukseen. Oikeus asianomaisen matkanjärjestäjän suorittamaan vahingonkorvaukseen koskee kaikkia vahinkoja, joita matkustajalle aiheutuu siitä, että suoritettavat matkapalvelut eivät ole sopimuksen mukaisia, paitsi jos tämä sopimuksenvastaisuus on luettava joko matkustajan itsensä tai kyseisten matkapalvelujen suorittamiseen liittymättömän kolmannen osapuolen syyksi ja se on luonteeltaan ennakoimaton ja väistämätön, tai vaihtoehtoisesti se johtuu ”väistämättömistä ja poikkeuksellisista olosuhteista”. Kuten julkisasiamies on myös todennut ratkaisuehdotuksensa 23 kohdassa, direktiivin 2015/2302 14 artiklan rakenteesta seuraa, että poikkeukset oikeudesta vahingonkorvaukseen ovat ominaisia kyseiselle oikeudelle eikä niitä voida soveltaa oikeuteen saada hinnanalennusta.
- 28 Direktiivin 2015/2302 14 artiklan 1 kohdan asiayhteyden mukainen tulkinta tukee siten kyseisen säännöksen sanamuodon mukaista tulkintaa, koska siitä ilmenee, että säännös kuuluu vastuujärjestelmään, jossa sopimussuhteeseen perustuva vastuu keskitetään matkanjärjestäjälle.
- 29 Kolmanneksi direktiivin 2015/2302 tavoitteesta on todettava, että sen 1 artiklasta ilmenee, että tavoitteena on muun muassa kuluttajansuojan korkean tason varmistaminen. Kyseisen direktiivin 14 artiklan 1 kohdan sanamuodon mukaista tulkintaa tukee näin ollen myös direktiivin teleologinen tulkinta. Kuluttajansuojan korkea taso varmistetaan nimittäin antamalla matkustajille oikeus hinnanalennukseen kaikissa niissä tapauksissa, joissa suoritettavat matkapalvelut eivät ole sopimuksen mukaisia, riippumatta siitä, mistä tämä johtuu ja kenen syyksi se on luettava, ja säätämällä ainoaksi poikkeukseksi tästä oikeudesta tapaus, jossa sopimuksesta poikkeaminen luetaan asianomaisen matkustajan syyksi.
- 30 Neljänneksi myös direktiivin 2015/2302 syntyhistoria tukee sen 14 artiklan 1 kohdan sanamuodon mukaista tulkintaa. Kuten julkisasiamies on huomauttanut ratkaisuehdotuksensa 25 kohdassa, kyseisen direktiivin säätämiseen johtaneen alkuperäisen ehdotuksen mukaan samat poikkeukset olisivat koskeneet sekä asianomaisen matkustajan oikeutta alennukseen matkapaketin hinnasta että hänen oikeuttaan vahingonkorvaukseen. Lainsäädäntömenettelyn aikana poikkeukset tästä oikeudesta hinnanalennukseen kuitenkin erotettiin poikkeuksista, jotka kohdistuvat oikeuteen saada vahingonkorvausta.
- 31 Direktiivin 2015/2302 14 artiklan 1 kohdan sanamuodosta ja asiayhteydestä sekä kyseisen direktiivin tavoitteesta ja syntyhistoriasta ilmenee näin ollen, että matkustajalla on oikeus matkapakettinsa hinnan alennukseen kaikissa niissä tapauksissa, joissa tarjotut matkapalvelut eivät ole olleet sopimuksen mukaisia, lukuun ottamatta yhtä ainoaa tapausta eli tapausta, jossa poikkeaminen sopimuksesta luetaan asianomaisen matkustajan syyksi. Matkustajalle

myönnetään näin ollen oikeus hinnanalennukseen riippumatta siitä, johtuuko kyseinen sopimuksenvastaisuus ”väistämättömistä ja poikkeuksellisista olosuhteista”, jotka eivät ole asianomaisen matkanjärjestäjän hallittavissa.

- 32 Jollei ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen suoritettavaksi kuuluvasta tarkistuksesta muuta johdu, pääasiassa kyseessä olevien matkapalvelujen poikkeamat sopimuksesta johtuvat pääasian valittajien matkakohteessa toteutetuista terveydensuojelutoimista Covid-19-pandemian leviämisen estämiseksi.
- 33 Nämä terveydensuojelutoimenpiteet kuten sekään, että samankaltaisia toimenpiteitä toteutettiin pääasian valittajien asuinpaikassa ja muissa maissa, eivät voi olla esteenä heidän oikeudelleen saada hinnanalennus direktiivin 2015/2302 14 artiklan 1 kohdan nojalla. Erityisesti kysymys siitä, onko ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esittämän toteamuksen mukaisesti ensinnäkin niin, että Covid-19-pandemian leviämisen estämiseksi toteutettuja toimenpiteitä voidaan pitää poikkeuksellisten olosuhteiden sijasta tavanomaisina olosuhteina, koska niitä toteutettiin useissa muissa maissa, ja toiseksi niin, että kyseiset toimenpiteet ja niiden seuraukset ovat ”elämään kuuluvia yleisiä riskejä”, joista matkustajan on vastattava, ei ole merkityksellinen arvioitaessa matkustajalle direktiivin 2015/2302 14 artiklan 1 kohdassa myönnettyä oikeutta saada alennus matkapaketkinsa hinnasta.
- 34 Kuten nimittäin tämän tuomion 22 kohdasta ilmenee, sen toteaminen, että suoritettavat palvelut eivät ole sopimuksen mukaisia, edellyttää ainoastaan vertailua asianomaisen matkustajan matkapakettiin sisältyvien palvelujen ja hänelle tosiasiallisesti suoritettujen palvelujen välillä, joten kyseisen oikeuden myöntäminen ei riipu siitä, ovatko sopimuksesta poikkeamiseen liittyvät olosuhteet poikkeuksellisia vai tavanomaisia. Lisäksi on niin, että vaikka rajoitukset, joita viranomaiset asettavat matkustajalle Covid-19-pandemian maailmanlaajuinen leviämisen vuoksi, ovat matkustajaan kohdistuva riski, näistä rajoituksista aiheutuva matkapakettipalvelujen suorittamatta jättäminen tai niiden virheellistä suorittamista ei kuitenkaan voida lukea matkustajan syyksi. Kuten tämän tuomion 23 kohdassa on selostettu, ainoastaan se, että ne luetaan matkustajan syyksi, voi vapauttaa asianomaisen matkanjärjestäjän velvollisuudesta myöntää matkustajalle alennus hänen matkapaketkinsa hinnasta siinä tapauksessa, että suoritettavat palvelut eivät ole sopimuksen mukaisia.
- 35 Tšekin hallituksen väite, jonka mukaan matkakohteessa sovellettavan lainsäädännön noudattaminen on kaikkiin matkapakettisopimuksiin implisiittisesti sisältyvä ehto siten, että viranomaisten matkakohteessa toteuttamien rajoittavien toimenpiteiden noudattamista ei voida pitää suoritettujen palvelujen poikkeamana sopimuksesta, ei kyseenalaista tämän tuomion 31 kohtaan sisältyvää johtopäätöstä. Vaikka on totta, että matkapakettisopimuksen osapuolten on noudatettava tällaista säännöstöä riippumatta siitä, onko se mainittu sopimuksessa, ja että se, että matkanjärjestäjä noudattaa sitä, voi johtaa siihen, että suoritettavat matkapalvelut eivät ole sopimuksen mukaisia, on kuitenkin niin, että tätä sopimuksenvastaisuutta ei missään tapauksessa voida lukea kyseessä olevan matkustajan syyksi, joten hänellä on oikeus alennukseen matkapaketkinsa hinnasta. Myöskään sillä, ettei kyseistä sopimuksenvastaisuutta voida lukea asianomaisen matkanjärjestäjän syyksi, ei ole merkitystä, koska tämä oikeus hinnanalennukseen perustuu matkanjärjestäjän tuottamuksesta riippumattomaan vastuuseen, kuten tämän tuomion 25 kohdassa todetaan.
- 36 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on vielä otettava huomioon seuraavat seikat arvioidessaan oikeutta hinnanalennukseen direktiivin 2015/2302 14 artiklan 1 kohdan mukaisesti.

- 37 Ensinnäkin on niin, että kuten kyseisestä säännöksestä ja direktiivin 2015/2302 3 artiklan 13 alakohdasta yhdessä luettuina ilmenee, matkanjärjestäjän velvollisuutta myöntää tällainen hinnanalennus on arvioitava ainoastaan matkapaketista tehtyyn sopimukseen sisältyvien sellaisten matkapalvelujen kannalta, joita ei suoriteta tai jotka suoritetaan virheellisesti. Matkanjärjestäjä ei ole velvollinen korvaamaan palveluja, joita se ei ole sitoutunut suorittamaan. Matkapakettisopimus rajaa siten matkanjärjestäjän korvausvelvollisuuden.
- 38 Kun otetaan huomioon direktiivin 2015/2302 tavoite, joka on korkeatasoisen kuluttajansuojan takaaminen, matkapakettisopimuksesta johtuvia matkanjärjestäjän velvollisuuksia ei voida kuitenkaan tulkita suppeasti. Näihin velvollisuuksiin eivät siis kuulu ainoastaan matkapakettisopimuksessa nimenomaisesti määrätyt velvollisuudet vaan myös velvollisuudet, jotka liittyvät siihen sopimuksen tarkoituksen vuoksi (ks. vastaavasti tuomio 18.3.2021, Kuoni Travel, C-578/19, EU:C:2021:213, 45 kohta). Nyt käsiteltävässä asiassa ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on arvioitava niiden palvelujen perusteella, jotka matkanjärjestäjän piti pääasian valittajien kanssa allekirjoitetun matkapakettisopimuksen mukaisesti suorittaa, ovatko erityisesti ne seikat, että kyseisen hotellin uima-altaat suljettiin, että hotellissa ei ollut viihdeohjelmaa ja ettei Gran Canaria rannoille ollut mahdollista päästä eikä kyseisellä saarella voinut vierailta Espanjan viranomaisten Covid-19-pandemian leviämisen estämiseksi toteuttamien toimenpiteiden vuoksi, voineet merkitä sitä, että matkanjärjestäjä ei ole täyttänyt sopimusta tai se on täyttänyt sen virheellisesti.
- 39 Toiseksi direktiivin 2015/2302 14 artiklan 1 kohdan mukaan kyseisen matkapaketin hinnanalennuksen on oltava asianmukainen poikkeaman koko kestoajalta. Tämä asianmukaisuuden arviointi, samoin kuin sopimuksesta poikkeamisen toteaminen, on tehtävä objektiivisesti ottaen huomioon tehtyyn matkapakettisopimukseen perustuvat matkanjärjestäjän velvoitteet. Arvioinnin on näin ollen perustuttava arvioon niiden matkapalvelujen arvosta, jotka sisältyvät kyseiseen matkapakettiin, joita ei ole suoritettu tai jotka on suoritettu puutteellisesti, ottamalla huomioon suorittamatta jättämisen tai puutteellisen suorittamisen kesto sekä kyseisen matkapaketin arvo. Matkapaketin hinnanalennuksen on vastattava niiden matkapalvelujen arvoa, joita ei ole suoritettu sopimuksen mukaisesti.
- 40 Kolmanneksi on todettava, että asianomaisen matkustajan on direktiivin 2015/2302 johdanto-osan 34 perustelukappaleesta ja 13 artiklan 2 kohdasta ilmenevin tavoin ilmoitettava matkanjärjestäjälle ilman tarpeetonta viivytystä matkapakettisopimukseen sisältyvän matkapalvelun toteuttamisessa havaitsemastaan sopimuksenvastaisuudesta, ottaen huomioon tapauksen olosuhteet. Ilmoittamatta jättäminen voidaan ottaa huomioon määritettäessä matkapaketin hinnan alennusta, jos todetun sopimuksenvastaisuuden kesto olisi voitu rajoittaa tällaisen ilmoituksen tekemisellä.
- 41 Siltä osin kuin nämä poikkeamat johtuivat Espanjan viranomaisten toimenpiteistä Covid-19-pandemian leviämisen estämiseksi, pääasian valittajien ilmoitus näistä sopimuksenvastaisuuksista ei nyt käsiteltävässä tapauksessa ole voinut rajoittaa niiden kestoä. Ilmoittamatta jättämistä ei näin ollen voida ottaa huomioon tätä hinnanalennusta määritettäessä.
- 42 Esitettyyn kysymykseen on kaiken edellä todetun perusteella vastattava, että direktiivin 2015/2302 14 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että matkustajalla on oikeus matkapakettinsa hinnan alennukseen silloin, kun matkapakettiin sisältyvien matkapalvelujen sopimuksenvastaisuus johtuu rajoituksista, jotka kyseisen matkustajan matkakohteessa on asetettu tartuntataudin leviämisen estämiseksi, ja kun tällaisia rajoituksia on asetettu myös hänen asuinpaikassaan ja muissa maissa kyseisen taudin maailmanlaajuisen leviämisen vuoksi. Jotta tätä

hinnanalennusta voitaisiin pitää asianmukaisena, sitä on arvioitava kyseessä olevaan matkapakettiin sisältyvien palvelujen kannalta ja sen on vastattava niiden palvelujen arvoa, joiden on todettu poikkeavan sopimuksesta.

Oikeudenkäyntikulut

- 43 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (toinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Matkapaketeista ja yhdistetyistä matkajärjestelyistä sekä asetuksen (EY) N:o 2006/2004 ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/83/EU muuttamisesta ja neuvoston direktiivin 90/314/ETY kumoamisesta 25.11.2015 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2015/2302 14 artiklan 1 kohtaa

on tulkittava siten, että

matkustajalla on oikeus matkapakettinsa hinnan alennukseen silloin, kun matkapakettiin sisältyvien matkapalvelujen sopimuksenvastaisuus johtuu rajoituksista, jotka kyseisen matkustajan matkakohteessa on asetettu tartuntataudin leviämisen estämiseksi, ja kun tällaisia rajoituksia on asetettu myös hänen asuinpaikassaan ja muissa maissa kyseisen taudin maailmanlaajuisen leviämisen vuoksi. Jotta tätä hinnanalennusta voitaisiin pitää asianmukaisena, sitä on arvioitava kyseessä olevaan matkapakettiin sisältyvien palvelujen kannalta ja sen on vastattava niiden palvelujen arvoa, joiden on todettu poikkeavan sopimuksesta.

Allekirjoitukset